

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPĂRHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARĂDULUI

APARE DUMINECĂ
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Staur. Dr. GH. CIUHANU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

Chemare către clerul și poporul românesc din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș

În ziua de 27 Februarie se împlinește un an de când M. S. Regele Carol II a întărit, cu Înalta Sa Îscăltură, Constituția cea nouă a Țării Românești, ce a rodit din frământarea sufletului Său mare, închinat poporului român cu toate podoabele pe care I le-a hărăzit Atotputernicul Dumnezeu.

Gândindu-ne la tot ceace însemnează pentru Țara Românească, și pentru strângerea rândurilor între toți fiii neamului nostru această Constituție, Noi, Arhipăstorii celor două biserici românești din Ardeal, am găsit de cuviință a ne apropta gândurile și inima într-un singur simțământ de slavă, întocmai cum făceau odinioară, în zilele mari ale neamului, înaintașii noștri de glorioasă pomenire, cari au cinstit scaunele arhieresti dela Sibiu și dela Blaj.

Iubiții noștri fii sufletești,

Începutul anului trecut ne găsisse în mari frământări, în mijlocul unor lupte între frați, ce ne îroseau puterile, în jurul unor dispute mărunte, în loc de a închina aceste puteri operei de consolidare a Statului.

Totul era contestat în viața noastră publică,

Nu era hotărâre de guvernământ, nu era persoană, autoritate, valoare morală, lege și chiar Constituția, care să nu fi fost supuse îndoelilor, care să nu formeze obiect de contraverse și de ceartă continuă.

Cu asemenea metode nu putea înainta această țară.

Mal ales în această epocă, la scurt timp după unirea națională, trebuia ca toate gândurile și puterile noastre să fie închinare acțiunii comune și încheiate de întărire a Neamului și a Statului.

Dumnezeu însă a binevoit să aducă și această stare mult dorită prin înțelepciunea Regelui nostru prea iubit, care a avut voința de a merge drept la fînta salvatoare, scoțând țara din frământarea care o slăbea din zi în zi. Iar în acțiunea pornită, M. S. Regele a făcut apel la toți românii ca să vină în ajutorul și în slujba ei.

Pătrușii de spiritul acelei calde solidarități, care vibrează în litera noii Constituții și recunoscători lui Dumnezeu pentru înțelepciunea, puterea de muncă și înflăcărată dragoste de neam, ce a binevoit a sădi în sufletul Suveranului nostru, noi chemăm poporul binecuvântatului Ardeal la sărbătoarea aniversării Constituției, care va avea loc în ziua de 27 Februarie, în cetatea sfintelor împliniri naționale la Alba-Iulia.

România întreagă va prăznuți, în această zi, roa-

dele strălucite ale unui an de muncă stăruitoare, desfășurată cu încredere și cu elan răscolitor de către M. S. Regele Carol II.

Fiecare oraș, fiecare sat, va fi în sărbătoare, așa cum se cuvine în ziua de aniversare a celei mai de seamă dintre biruințele românești, dela Unire încoace.

Ardealul tradițiilor naționale trebuie să prănuiască, osebit în toate sărbătorile locale, ziua aceasta, care a deschis larg porțile înfrățirii și ale redșteptării noastre.

Iubii popor românesc,

În slujba operei de împăciuire și înfrățire, trebuie să se găsească și acum, ca și întotdeauna, sfânta noastră biserică strămoșească.

Cine nu știe că de câte ori s'a prezentat un eveniment important în trecutul neamului nostru, biserica a fost de față cu ajutorul ei, cu binecuvântarea ei.

Cu atât mai mult se cuvine astăzi ca biserica să fie angajată la această operă de renaștere națională, care nu e o acțiune de caracter politic ci, în primul rând, are un caracter moral și se adresează adâncurilor noastre sufletești prin mijloace și argumente de ordin superior.

De aceea, cu iubirea de mamă, biserica chiamă prin noi pe toți fiii ei la o sărbătoare a păcii și a bunei învoiri.

Ceasul de față, în special, ne poruncește să ne strângem rândurile.

Când ne pândesc atâtea primejdii din afară, datorii suntem până la unul să stăm în ajutor Înțeleptului nostru Suveran, ca să conducă destinul acestui neam, spre limanuri fericite.

Și se cuvine, cu amândouă mâinile, să prindem cu toții gândul mântuitor al Suveranului și al sfinților Săi luminași, dovedind astfel lumii din afară solidaritatea și unitatea noastră de oțel, capabile de a înfrunta orice amenințare.

Iubitul nostru cler și popor,

Ne vom întâlni deci cu toții la Alba Iulia, frații români ardeleni dela viădică până la opincă, legați strâns în simțământul de frațe românească, mai puternic și mai grăitor decât toate celelalte.

Veniți în jurul arhipăstorilor voștri, veniți cu sufletele larg deschise, ca să aducem închinare, după datina strămoșească, Celui ce este Bunul și Înțeleptul Părinte al țării, M. S. Regele Carol al II-lea.

Convinși că renașterea națională, pe care toți o dorim, va fi posibilă și va rămâne trainică numai dacă va fi așezată pe temelii elanurilor sufletelor noastre, noi îndemnăm pe fiii noștri suflători ca, ascultând de porunca conștiinței lor și de înalta poruncă a vremurilor de azi, să vină la această mare sărbătoare a sufletului românesc.

Binecuvântarea noastră arhierescă să așeze în sufletele voastre pacea senină și să întărească inimile voastre întru dragostea de neam, de țară și de Rege.

Dat în reședințele Noastre dela Sibiu și dela Blaj, în ziua de 18 Februarie 1939.

† NICOLAE

† ALEXANDRU

Mitropolit ortodox al Ardealului Mitropolit unit al Ardealului

„Dumineca Ortodoxiei — și-o nouă Alba-Iulia

Nimic exagerat în apropierea de oală a acestor două istorice și cuprinzătoare noțiuni, cari, de alifel, încadrează întreaga viață a Ardealului românesc, și mai mult chiar.

Să ne lămurim.

„Dumineca Ortodoxiei“, în a cărei cinstire scriem aceste șire, e o sărbătoare, pe care Biserica Ortodoxă-universală, din care face parte și Biserica românească, o ține de unsprezece veacuri. Lupta pentru biruința de acum un mileniu și mai bine a Dreptei Credințe și a cultului icoanelor, — ceea ce însemna și o biruință a Artei și Culturai religioase creștine,

— se cunoaște până și din manualele de religie.

Deci nu ne vom opri asupra laturei istorice a chestiunii. Nici nu e necesar, decât doar întru atâta ca, pentru cititorii mai sceptici ori mai pretențioși, să aluzionăm la superioara forță culturală creatoare a Bisericii ortodoxe-orientale, care dintru începuturile sale a figurat ca Mamă spirituală — cuvântul e al unui profesor romano-catolic de Teologie — a Apusului, și precursor și dascăl a aceluia pe terenul realizărilor teologice, filozofice, culturale-literare¹⁾.

Deci, Dumineca unei asemenea Ortodoxii, își are o semnificație mai largă decât cea a unei sărbători de cult, legată de o anumită și unică zi din calendarul de peste an.

Ortodoxia aceasta, în complexul ei, din care cultul icoanelor formează numai un singur punct doctrinar dogmatic-spiritual, e mai mult și decât o abstracție metafizică, ce trăește în lumea de dincolo de simțurile noastre fizice.

Ortodoxia noastră e un har de sus și o trăire în har, aici pe pământ. Ea a fost și este o dumnezească mană cerească pentru hrănirea sufletelor închinătorilor ei. Acest har de sus, și de trăire în el pe pământ, a dat înaintașilor noștri de credință toată tăria martirică de a o păstra, uneori în preț de suprem sacri-

¹⁾ În acest sens e scris folietonul nostru de azi.

De Dumineca Ortodoxiei

— Aduceri aminte de trecut —

De : Dr. Gh. Ciuhandu

De-o vreme încoaci, așa numita „Dumineca Ortodoxiei“ o prăznuim, cu tot mai multă stăruință și cu tot mai multe înțelesuri.

Dintru începuturi, prăznuirea ei era legată de amintirea triumfului sfintei Biserici împotriva curentului iconoclastic, din veacurile VIII—IX, lămurind adecă îndreptățirea dogmatică și necesitatea spirituală cu privire la cultul icoanelor sfinte.

Dar, Biserica noastră ortodoxă din trecut, n'a fost numai factor doctrinar-dogmatic și liturgic, ci și unul cultural. Pentru a ne convinge despre aceasta, n'avem decât să deschidem unul ori altul din manualele și operele, tot mai bogate ca număr și cuprins, cari apar în lumea învățaților despre trecutul cultural al Bizanțului de odinioară (ridiculat până de curând, mai ales printre Români, de unii ignoranți sub raportul istoriei culturai universale, ori zăpăciți prin preocupările lor de ordin confesional).

Noi am frunzărit câte ceva prin istoria literaturii bizantine a învățatului german Karl Krumbacher¹⁾, și credem, că e potrivit lucru ca, din prilejul „Duminecii

Ortodoxiei“, în care au să apară aceste șire, să aruncăm o fugară privire în istoria culturii bizantine.

„Bizanțul“ acesta, reprezentând cultura răsăriteană, a fost un înainte-mergător și un dascăl cultural pentru Apusul creștin. De Teologie nici nu mai vorbim, deoarece e știut că, dela început, Clasicii creștini, orientali și greci, au dominat și la Roma, unde chiar și limba liturgică rămăsese o lungă vreme, grecească.

Atâta doar' că vom aminti, că Sfântul Ioan Damaschinul, care a tratat și filosofia elenică, pentru întâia oră, metodic și pe larg, a avut o influență decisivă asupra doctorilor apuseni Petrus Lombardus și Toma de Aquino.

Cultura bizantină, pornită odată mai ales de prin veacul VI, o găsim în continuă dezvoltare unitară, mereu ascendentă, care pornește dela scrierile teologice-dogmatice, ascetice și morale, dela cântările bisericesti și legende populare, și dela cronicile călugărești, care se susține, secole d'arândul, la nivel considerabil, spre a-și da fructul din urmă, de o parte în Umanism, de alta în poezia populară (p. 12), fără ca, vr'odată să fi încetat tradiția antică, în acel Bizanț (p. 13).

În aceeași vreme, cât privește Apusul — în numele căruia nu odată ni se aruncă săgeți și nouă în față²⁾ — toate creațiile literare se restrâng la paș-

¹⁾ Karl Krumbacher: *Gesch. der byzantinischen Litteratur* (527—1453) Ediția I, München, 1891; ediția II, tot acolo, 1897.

²⁾ Dar Krumbacher ne apără, spunând (o. c. 15—16): „Azi, „bizantin“ înseamnă servilism în viața de Stat; dar această rea însușire nicidecât nu e proprie bizantinilor“.

ficiu al vieții, împotriva furiilor distructive ale Agarenilor și Turcilor, mai apoi ale asociațiilor Papismului: poloni, maghiari etc.

Noi Românii, de pe întreagă întinderea pământului românesc, ni-am luat întreagă partea — unii de martiriu, alții, de lucrare — pentru păstrarea Ortodoxiei, ca și pentru exprimarea ei în minunate opere de artă, simțire și înfăptuire culturale și filantropice cu caracter de obște.

Această linie dreaptă, de trăire a vieții românești în semnul și la adăpostul Ortodoxiei ni se cere continuată azi, mai mult decât oricând.

Experiențele vieții românești de astăzi și năzuințele ei de refacere curg în acelaș sens rectilin, nu numai sub presiunea necesităților inerente sufletului nostru, individual și colectiv, de pe urma experiențelor negative ale destrăbălării morale și sociale-politice de până ca ieri, ci și din alte temeuri, pe cari le-am putea numi de ordin extern, ale zilelor noastre.

E bine știut, ce mândrie e pentru noi, că marea Biserică anglicană, tocmai prin mijlocirea Bisericii ortodoxe române, dorește să se încorpore definitiv în Dogma și în Tradiția ortodoxă a Orientului creștin. De alta parte, e tot pe atât de bine știut, că în mijlocul popoarelor civilizate din Apus — Englezi, Francezi, Germani etc. — s'au constituit comunități religioase ortodoxe din sânul acelor popoare,

nicile odăi mănăstirești. În Bizanț, însă, tot atunci, cei mai mulți autori stau în intime relații cu viața socială și politică. De aceea literaturii medievale a Apusului îi lipsește unitatea și complexitatea, fiindcă îi lipsesc bazele naționale, politice și sociale (p. 17). Bizanțul din aceea vreme a dat figuri, ca — în Apusul de mai apoi — Victor Hugo, Daudet, Zola (p. 19).

Influența culturală a Orientului, asupra Apusului, se observă mai ales în literatura și arta creștină; dar și legătura aceasta se pare a se fi susținut mai laxă și numai până în veacul VII (p. 23). Mult mai remarcabilă a fost influența culturii bizantine asupra lumii slave. Prin colosala cucerire în Răsăritul European, din partea culturii bizantine, s'a creat, în dezvoltarea culturală generală a Europei, un dualism care mai durează și azi. Există și azi o faptică deosebită și adâncă despărțire între lumea *greco-slavă* — în care suntem încadrați și noi Românii, zicem noi — și între lumea *germano romană* (p. 24).

Cu doctrina creștină deodată, au venit la Slavi — și prin ei, și la Români, zicem noi — multe opuri de literatură și artă greco-bizantină. Mijlocitorii erau Slavii sudici, în cele mai multe cazuri. În aceasta categorie de moștenire culturală vin încadrate *legendele* și cărțile liturgice. Chiar și opere vechi, grecești, ca Anticitățile iudaice ale lui Iosif Flaviu, încă se aflau, de timpuriu, traduse la Slavi (p. 26).

În această sferă au intrat la Slavi, și au avut mare rol — venind din cercul de idei iudeo-creștine —

dornice de a se hrăni și ele din elixirul de viață și prin formele de cult, ale Ortodoxiei, pe care d'abia acum încep s'o cunoască și s'o guste.

Concluzia se desprinde, evident și obligator fără condiție, în primul loc pentru noi ceice ne-am născut și, prin strămoșii de totdeauna, am trăit în Ortodoxie: s'o prețuim, s'o propovăduim, să trăim în ea și prin ea, s'o restabilim în toate drepturile ei, în viața de acum și pentru nădejdele mângăitoare ale vieții viitoare.

Alba Iulia, vechiul Bălgrad românesc cu scaunul mitropolitan ortodox și românesc de acolo, a fost un simbol și o formulă de viață al acestei Ortodoxii a sufletului românesc, până la vremea când, Ierarhia românească fu decapitată, prin intriga catolico-ungurească și prin trădarea unui mitropolit transfug, trecut în tabăra prigonitorilor, pentru „blidul de linte“ — vorba dlui N. Iorga.

Bălgradule românesc! Tu din pulberea prigoanelor, prin arhangheliceasca biruință a lui Mihai Viteazul, ai fost înălțat pentru întâia dată în slujba istoriei noastre drept capitală a întregului Neam românesc!

După decapitarea Ierarhiei noastre, ție ți-a fost dată durerea să vezi mișeleasca ucidere pe roată a lui Horea și Cloșca, și să vezi aceste suferinți răzbunate, mai mult decât omenește, prin actul final al Unirii politice a Românilor,

istorisirile apocrife, despre: Adam și Eva, Noe, Avraam, Soomon, Varlaam și Ioasaf, și unele cărți poporane orientale (p. 27), asupra cărora — găsiindu-se unele și la Români — a început a se îndrepta atenția cercetătorilor români, mireni, — regretabil: nu teologi³⁾. Dar să nu deviem!

Cultura și literatura bizantină, de la început chiar, a fost mai bogată decât cea apuseană. De aceea, în mod firesc, epoca „umanistă“, nu începe în Occident, ci în Orient. Spiritul „umanist“ a strălucit pentru întâia dată, în veacul IX, în „luminoasa figură“ a patriarhului Photios, iar în veacul XI s'a afirmat în spiritul universalist al lui Psellos, pentru a fi în plină desfășurare în epoca împăraților Comneni, prin filologii polihistori ai bizantinilor: Planudis, Moschopoulos, Theodoros Metochitis (p. 215).

Numai pe urma acestora și a emigranților greci, din veacul al XV-lea, după căderea Constantinopolului, putem vorbi și de un „Umanism“ în Europa apuseană, trecut din Orient.

Așa a știut Bizanțul să se impună, în fața barbarilor mai întâi, multă vreme, ca primul imperiu din

³⁾ E un vast câmp de cercetări istorice-culturale, pe care ar trebui să-l exploreze teologii români, ca să mai slăbim din „rolul cultural“ al „bogomilismului“ și al altor secte printre Români! Noi am făcut o mică încercare, apreciată în cercurile științifice românești, prin studiul „Bogomilismul și Români“ (1933), care mi-a fost cerut și în Italia.

la 1918, și prin încoronarea dela 1922 a celor dintâi, Rege și Regină, ai tuturor Românilor.

Dar nu toate rosturile tale, Bălgradule românesc, s'au împlinit, până în zilele păcătoșilor de noi!

Măine, în 27 Februarie, a doua zi după Dumineca Ortodoxiei, în sinul Tău se vor întruni, recunoscători, mitropoliși și episcopi și preoți; cărturari și bresle și norod mult, ca să-și exprime omagiul și recunoștința către Măjestatea Sa Regele Carol al II-lea, pentru că a smuls țara din marginea prăpastiei și i-a dat, prin Noua Constituție în primul loc, o disciplină nouă de viață și așezare politică, iar prin „*Frontul Renașterii Naționale*” un organ de acțiune unitară pentru folosul de obște.

Alba-Iulia zilei de 27 Februarie este sortită să sporească „simțământul de frăție românească” și „dragostea de Neam, de Țară și de Rege”.

E lucrul cel mai bine venit, ce se putea face azi, începând în Alba-Iulia din Ardealul atâtor diferențieri de-atâtea feluri, pentru a se continua apelul la conștiința publică românească, în aceeași zi, și în capitala Țării.

Dar, noi, ceice privim lucrurile pe d'asupra contingențelor trecătoare de orice fel, mărturisim și acest crez, ce l-am exprimat, încă în 1929, cu prilejul Congresului preoțesc dela Alba-Iulia, al Preoților din mitropolia ar-

deleană :

„*Bălgradului românesc îi rezervă Provedința divină și alte satisfacții și străluciri...*”

„Dacă în Bălgradul românesc s'a înfăptuit legământul cel mai imoral și mai prejudițios pentru interesele de unitate ale Poporului român și ale Statului român, tot Bălgradului trebuie să i se rezerve gloria reparației aceluia sinistru legământ. Noi — așa grăiam atunci din scaunul presidențial al Congresului preoțesc — *credem din tot sufletul nostru în aceea reparație a viitorului*; de aceea am venit și aici, ...în preajma mormântului Marelui Desbinător de Neam și de altare românești... să-i cerșim iertarea păcatului, că și-a călcat, chiar aici la Bălgrad, jurământul făcut pe Ortodoxie, la Mitropolia din București...”

Și-am înălțat, tot atunci, noi Preoții ardeleni, rugăciuni și pentru ceice mai persistau, ca la încoronarea dela Alba-Iulia, să se complacă în izolarea de Ortodoxie...

Și adăogam, totatunci, o urare: ca Dumnezeu să-i hărăzească Bălgradului românesc norocul și gloria, *de a vedea și împăcarea sufletească a fiilor Neamului nostru, înstrăinați de Ierusalimul românesc!*

Da; mai așteptăm o Alba-Iulie nouă!

Pe aceea, în care să cântăm lui Hristos Dumnezeu, cu cântarea din Dumineca Ortodoxiei:

lume, exercitând o mare influență până și asupra Curților domnitoare din Apus și din Orientul slav (și român zicem noi) și, în parte până și asupra Porții otomane (p. 61).

E interesant de a se ști și aceea, că dacă e vorba de cronicile bizantine, autorii aceloră au fost, de asemeni, fețe bisericești: călugării. Tendința acestor cronici era bisericească-poporană. De aceea ele se lăfesc, încurând, la bulgari, sârbi, ruși (p. 107). (Și la Români, adăogăm noi, scriitorii dintâi ai letopiseșelor și cronicilor noastre vechi, au fost călugării noștri).

Din laturea vieții artistice, ne vom referi numai la Imnografia bisericească bizantină. „Latinii”, de timpuriu chiar, au făcut împrumuturi din Imnografia grecească orientală, cum au dovedit-o cardinalul Pitra și alții. Așa numitul Imn ambrosian, prea are în unele amănunte asemănări cu poezia călugărului Romanos (p. 326—7). Și nu e de mirat, deoarece până destul de târziu în evul mediu, liturghia apuseană păstrase unele urme grecești (p. 310), și chiar până astăzi se păstrează în liturghia Romană grecescul Kyrle eleison: Doamne miluește-ne.

Poesia bisericească bizantină îndeplinea, la vremea sa, și o importantă operă istorică-culturală. Ea a ținut treaz sentimentul religios; a întărit poporul doborât de groaznicele furtuni, spre a rezista opresorilor de alta credință. Ea a fructificat Apusul latin și a creiat în popoarele barbare, din Răsărit și de la Nord, o cultură religioasă, care și-a păstrat credincios, până

și azi, urmele originii sale (p. 327—8).

Poesia bisericească bizantină, intrată pe făgașul dezvoltării sale ritmice a adus cu sine și sporirea melodiilor. Mulțimea melodiilor nu mai putu fi ținută în minte; de aceea începu un nou sistem de cântare, după melodile deja existente, de *muzică populară*. Strofele acestea se numiau „irmoase” (p. 334).

Poesia bisericească, tocmai încerca o apropiere de popor, deoarece urmarea realizarea unui scop practic, de a edifica sufletele în masele largi ale credincioșilor Bisericii, în deosebire de poezia profană, de un spirit mai exclusivist în privința limbei (p. 345).

Evident, cultura „bizantină” era bine fundamentată și larg croită, pe temelii sale creștine și favorizând și dezvoltarea națională a popoarelor, cari s'au înfruptat din ea, — în deosebire de popoarele apusene, contopite într-o disciplină de unitate eclesiască, ce nu li-a îngăduit, decât târziu — prin revolte politice și religioase — dezvoltarea de state proprii, naționale.

Dar, peste imperiul bizantin, — ocrotitor al atâtor largi propagande religioase din cari au răsărit mai apoi tot atâtea State naționale, a trebuit să deie dubla năpastă: a Cruciadelor, cari au fost cel dintâi factor distrugător al imperiului bizantin (înlocuit pe-o vreme, 1204—34, cu altul, latin și romano catolic) și cucerirea turcească de mai apoi.

Dar, după mărturia aceluiași „bizantinolog”: Barbara distrugere și ardere a Constantinopolului din partea Cruciaților (1204) a pricinuit mari răni, nimicind

„...Cât sunt de minunate și slăvite lucrurile Tale, Hristoase! Și cine va putea spune puterile Tale, Mântuitorule? *Cela ce ai unit consimțirea și întocmirea noastră într'o Biserică*, una și singură și românească, și pentru toate veacurile.

Ortodoxie și renaștere națională.

De: D. Tudor.

Dela un timp încoace obștea românească trăește tot mai intens necesitatea unei reforme spirituale, care să o repună pe făgașul normal al dezvoltării sale ca neam, făgaș dela care s'ar părea că s'ar fi abățut. Se simte tot mai accentuată — mai ales dela războiu încoace — necesitatea unei renașteri atât în conștiința individului, ca celulă a Statului, cât și a unei renașteri colective, a întregului organism social, care alcătuiește Statul în sine ca factor politic.

Schimbările obvenite în ultima vreme în viața politică și socială a Țării noastre confirmă întru totul acest fapt.

Nu e locul să arătăm aci substratul și cauzele care au contribuit la o laxitate a conștiinței individuale și colective, care să implice și să aducă după sine necesitatea unei renașteri a întregii vieți obștești. Vrem numai să facem o constatare de o importanță primordială în această încordată străduință de a schimba întru totul fața neamului nostru: ori unde s'ar căuta revirimentul necesar acestei renașteri, el nu poate fi găsit, în adevărata lui puritate și forță ducătoare la scop, decât în ortodoxie, în legea noastră strămoșească. Căci, ortodoxia a fost pavăza neamului în decursul vieții lui aproape bimilenare, și la izvorul ei haric s'au renăscut forțele — latente uneori — de conservare ale neamului, ori de câte ori vre o stăpânire streină căuta să le îndrume spre o țință streină de interesele vitale ale lui. „Componentele originale ale substanței românești — spunea I. P. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan — sunt rasa și ortodoxia. Print'una ne-am așezat punctul arhimedic pe pământ, prin cealaltă ni s'a deschis Cerul cu luminile lui — și așa ne-am ținut locul sub soare ca ceace suntem și nu ne-am renegat în mijlocul tuturor furtunilor prin care

nenumărate opere de artă, acte și cărți. De sigur, sunt mult mai neînsemnate perderile suferite, de restul vechilor biblioteci, de pe urma cuceririi turcești. Turcii, cel puțin, au dat cărțile, pe bani, Apusenilor (p. 219).

*

Nu continuăm spicuirile, cari ar fi avut o și mai mare importanță, dacă aveam răgaz să le complectăm și din alte izvoare.

Pentru acum, și pentru acest loc de foileton, e de ajuns și cât am spicuit, pentru a dovedi *străvechii rosturi de cultură*, cu vădită expresie națională sau cel puțin favorizând formațiunile naționale, în cuprinsul Ortodoxiei vechi a Răsăritului Creștin.

Și până la alt prilej, ținem să trimitem pe cettorul care se interesează de problemă, la acel minunat studiu al d-lui *Nichifor Crainic*, pe care D-Sa l-a publicat în revista „Gândirea” (1937), sub titlul: „*Ortodoxie și Clasicism*”.

am străbătut. Și numai așa, de s'ar deslănțui toate vrășmășiile asupra noastră, prin virtuțile neamului înțărțite de suflul divin al ortodoxiei, nici porțile iadului nu ne vor putea birui!” (Vezi „Ortodoxia în mijlocul frământărilor de azi”).

Dar cu toate că acest înalt adevăr transpiră aproape din fiecare pagină a istoriei neamului românesc, totuși ortodoxia e socotită deseori de opinia publică, ca ceva perimat, anacronic, pasiv, ba chiar cu caracter de antinațională. De notat însă că toți acești preținși adversari ai ortodoxiei, care alcătuiesc această opinie, nu sunt decât niște ignoranți, atât în ceea ce privește ortodoxia ca fond dogmatic, cât și din punctul de vedere al rostului pe care l-a îndeplinit în trecutul neamului românesc. „Vina lor de căpetenie este că nu-și dau osteneala să cunoască, măcar cât de elementar, ceace își închipue că li se opune”.

Au fost unii, cari au preconizat chiar și excluderea ei din viața spirituală a neamului, ca ceva incompatibil cu naționalismul și cu atât mai vărtos cu o renaștere în direcția acestuia. Ori, tocmai în această presupusă incompatibilitate rezidă forța de căpetenie a ortodoxiei, forță ce o deosebește radical de celelalte confesiuni religioase, în deosebi catolicismul și protestantismul. Căci, câtă vreme catolicismul — în raportul său cu statul — este o împărăție politică suprapostată, iar protestantismul un fel de liberalism exagerat sau o democrație universală, ortodoxia socotind națiunea ca fiind „o unitate variată a naturii create”, cu alte cuvinte „ca operă a creațiunii dumnezeiești”, nu poate nicidecum să se interpună în fața rostului, pe care planul divin i l-a stabilit în concertul celorlalte națiuni. Ba din potrivă, prin mijloacele ei harice, ea lucrează cu componentele națiunii la îndeplinirea întru totul a acestui rost.

Data fiind această trăsătură fundamentală a ortodoxiei ea nu poate fi, și nici nu este pasivă în fața unei tendințe de renaștere națională. Aceasta cu atât mai vărtos cu cât întreaga ei morală e străbătută dela un capăt la celalalt de duhul renașterii, în sensul de transformare radicală, de înnoire, de părăsire totală a omului vechiu și prefacerea lui într'un om nou, cu totul deosebit de cel vechiu. Această trăsătură concretizată așa de frumos de Mântuitorul în convorbirea cu Nicodim și în tabloul cu cearta pentru înfățietate, prin cuvintele: „Adevăr grăesc vouă că de nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii nu veți intra în împărăția cerurilor”, este una din principiile de căpetenie ale teologiei pauline, avându-și splendida ei realizare chiar în persoana Apostolului neamurilor.

Dar pentruca această renaștere din sânul națiunii să fie într'adevăr realizată, e absolută nevoie — și aici suntem în nota ortodoxiei — să se producă în primul rând o înnoire, o renaștere în conștiința individului, o transformare radicală în sinea lui proprie. Renăscându-se individul în conștiința lui, să renaște prin el familia al cărei component este, să renaște societatea care-l ocrotește și prin aceasta însuși Statul, care le înglobează pe toate. Fără această renaștere individuală nu se poate ajunge nici la celelalte cu caracter mai general. Și cine în afară de ortodoxie — ca forță de conservare a neamului — poate să aprindă în sufletele sporadice licărirea dorinței de renaștere și poate să asigure deplina ei realizare?! Doar întreaga ei istorie nu e decât o defilare de pilde de renaștere la o viață nouă. Ce sunt sfinții, dacă nu niște renăscuți, care prin ajutorul harului divin și prin strădania

lor necontenită au atins culmea desăvârșirii spirituale?! Pilda renașterii lor individuale n'a produs și o renaștere în sânul familiilor și a societăților omenești, nu numai în decursul vieții lor pământești, ci chiar și după unirea lor cu acela, după care au suspinat întreaga lor viață?! A susține contrarul ar fi să faci din toată istoria Bisericii ortodoxe o tabula rasa!

Iată de ce socotim noi, contrar celor cari vor să vadă în ortodoxie ceva perimat, anacronic sau pasiv, că prin înseși principiile ei de viață, ortodoxia este destinată să fie în strădania de renaștere națională forța de căpetenie a reușitei acesteia. Numai prin ea se produce acel reviriment de ordin spiritual, ce se va reflecta și în viața familiară, socială și chiar a Statului însuși. Aplicarea principiilor ei în programul acestei renașteri, dovedește și mai mult rostul ce-l are de îndeplinit în viitorul apropiat al neamului nostru.

Colțul Preotesei (V)

Al doilea ecou

Cinstite Preotule bătrân,

Ți-am citit scrisorile, adresate nouă, preoteselor. Ce să-ți spun? Am rămas de o parte mișcată de frumusețea gândirii tale, iar de altă parte pusă pe gânduri de multe lucruri, pe care eu acum le aud pentru întâia dată. Văd că Sfinția Ta privești lucrurile dela o înălțime ideală și eu n'aș vrea să te contrazic. Așa sunt lucrurile în teorie, dar altcum stau în realitate. Nu știu câte case preoțești sunt în același timp și căminuri preoțești în înțelesul cum ni l-ai arătat că ar trebui să fie. Ni se cere prea mult și noi nu stăm cu mult deasupra celorlalte familii.

Să-ți spun drept, eu nici nu mi am putut da bine seama ce înseamnă a fi preoteasă, când m'am măritat. Am rămas la mama 4 fete orfane, dintre care eu, de 18 ani, eram cea mai mare, Mama mea, deși nu se arăta pe față, era cu totul copleșită de grija cea mare, că ce va face ea cu 4 fete nemăritate. După tatăl nostru, fost preot și el, am rămas fără avere, ba chiar cu o datorie la bancă. Eu nu terminasem clasa a opta de liceu și trebuia să părăsesc școala pentru a mă mărita cu candidatul la preoție, care m'a peșit. Mă simțeam cea mai nenorocită că nu pot termina liceul să am măcar bacalaureatul, pentru că gândul meu era să mă fac profesoară. Voiam să am o pâine asigurată, căci cu capriciile tinerilor de astăzi, măritișul fetelor merge atât de greu. Mărturisesc că voiam să fiu și independentă în viață, să fac ceea ce vreau, după ce voiu avea un post plătit. Ce s'a întâmplat însă? A trebuit să-mi jertfesc cariera de dragul mamei și a surorilor mele orfane.

Astăzi sunt preoteasă tină într'o comună mică, săracă, la 10 km. depărtare de gară, deci izolată de lume. Nu pot spune că mă simt nefericită. Soțul meu este un preot vrednic, care își face datoria din conștiință, avem și 2 copii buni. Stăm însă într'o casă parohială umedă și întunecoasă, fiindcă sătenii zidesc și casa parohială după felul caselor lor, cu 2 camere laterale, una spre stradă, alta spre grădină, și cu bucătăria la mijloc. Nu e nevoie să-ți spun cât de umilită m'am simțit când am trecut pentru întâia dată pragul acestei case dărăpănate. A trebuit să ne punem amândoi, eu și soțul meu, să tencuim spărturile din zid și să astupăm cu hârtie ferestrele sparte. Era toc-

mai în luna Februarie, în dricul iernii, când ne-am mutat în parohie. Noaptea cele dintâi în această casă veche au fost o grozăvenie. Abia după ce se făcu primăvară și puserăm în grădină cele dintâi straluri cu verdețuri, începui a mă obișnui cu casa și cu situația de preoteasă intelectuală, care visase contortul orașului, și era acum ca și căzută din nori în acest sat uitat de Dumnezeu.

Copilul cel dintâi, care mi-a deșteptat simțământul de mamă, m'a legat apoi de soțul meu și de locul acesta. Ba mă mai simt legată acum de sat și prin mormântul din cimitir, unde răsădesc flori în fiecare primăvară și le stropesc până târziu toamna, la căpătâiul celui de al doilea copil al meu. Simt că Dumnezeu conduce pașii vieții noastre pe cărări mai dinainte necunoscute de noi.

Am învățat mult din suferința altora. Făcând mereu comparație între ceea ce văd la alții, ca nenorocire și încercare, am ajuns să nu mai cârtesc împotriva lui Dumnezeu. Nu-i mai cer de acum nimic altceva pentru mine și cei ai mei decât sănătate și putere de muncă. Purtarea Lui de grijă va suplini lipsurile noastre.

Un gând mă frământă însă și mi dă condeiul în mână ca să scriu rândurile acestea. Ași vrea să pun o întrebare: Dacă se cere atât de mult dela noi preotesele, și este atât de greu să corespunzi cerințelor de a fi consoarta păstorului de suflete, pentru ce nu se înfișează o școală specială pentru fetele care vor să fie preot se? De unde să știe o fată tineră, lipsită de experiență, cum să-și crească copilul și pe deasupra să se încadreze și în apostolatul soțului ei? Cine ne-a vorbit până acum despre toate acestea? Liceul ne-a umplut capul cu tot felul de cunoștințe, folositoare și nefolositoare, dar nu ne-a învățat cu nici un cuvânt să fim mame și misionare în popor. După ce termină școala secundară o fată nu are nici măcar cunoștințele cele mai elementare pentru viața de familie. Nu ar fi oare timpul ca Biserica să-și pregătească într'o școală specială pe viitoarele preotese?

Eu pun numai întrebarea. Alții, mai chemați de cât mine, să dea răspunsul.

O preoteasă tineră

„De unde mă cunoști?”

— Meditație —

De Pr. Gh. Perva

„Te-am văzut” (Ioan I, 49 și Ps. 138)

Intr'o zi, Filip din Betsaida, îi spune lui Natanael: „L'am găsit pe cel profet, pe Iisus din Nazaret”.

— „Din Nazaret poate să fie ceva bun?” îl răspunde Natanael.

— „Vino și vezi”: stăruie Filip. Și, cu îndolala în inimă, se duce, ca apoi, mirat de ceea ce află dela Iisus, să zică: „Du unde mă cunoști?” Domnul Hristos îl răspunde: *Te-am văzut*, când erai sub smochin, mai înainte ca Filip să te cheme”

Câți puteți grăi ca și Filip? Câți L-ați văzut?

Cercetările, căutările, în general sunt împreunate cu multe neajunsuri și, adesea, dintr'o sută de scormonitori după un plăpând adevăr pământesc, abea unul are motivul și prilejul să-și iasă din fire de bucurie, strigând ca și Archimede: am aflat.

Căutarea ce duce spre Iisus, e mai ușoară. Și

totuși, parcă vă ghicesc pe mulți. Aveți marea durere să nu fi aflat încă nimic.

Nu știți nimic, nu știți destul din spre latura aceasta. Adeva, da; știți să grăiți ca și Natanail: „Din Nazaret poate să fie ceva bun?” Cu vorbe de oameni, cari n'au aflat încă nimic: „Dela Biserică să aștepti ceva bun? De douăzeci de veacuri tot de sfințenie și de omenie se vorbește și oamenii nu-s mai buni”.

Aș vrea să vă grăiesc rânduile acestea cu bucuria și siguranța lui Filip: „Natanail, nu fi necredincios. Vino și vezi”.

Dar, la urma urmei, să nu vorbim de aceasta, iubite cetitor. De căutare. De cunoaștere. Poate nu mai stă în puterea ta să vezi, să găsești pe Mântuitorul. Da, poate de mult ți-e sufletul pustiu. Ceea ce mă străduiesc cu Filip, să te fac pe tine „Natanail” să înțelegi, e, că *Iisus te cunoaște*.

„Cercatu-m'ai, Doamne, și mă cunoști: tu știi când șed și când mă scol și gândurile mele de departe le pricepi. Tu știi când merg și când mă odihnesc și toate căile mele dinainte le cunoști”. (Ps. 138).

Te-a văzut, când ai suferit. Când ai fost obosit, învins și descurajat. Te-a văzut, când nu te-au văzut semenii tăi; sau când n'au voit să te ia în seamă. Cunoaște, ceea ce ții de rușinos în viața ta. Ți știe setea după ceva mai bun. Dorul de-a te avânta spre alte orizonturi. Visele, Visele acelea toate, cari, chinuesc oamenii purtători de suflete întrariplate, în trupuri mărginite.

Lumea, poate te ține de sceptic și îndosiat de viață. El însă, care ți-a văzut pașii și calea pe unde ai umblat, poate, te află „fără viclesug”.

Jumătate din viața omului se petrece „sub smochin”. În umbra secretului. Nu știe decât Dumnezeu.

Cine știe ce făcea Natanail sub smochin? Poate plângea, pentru egoismul și necredința câtă și-o vedea în el. Poate, se lupta cu sineși, cu vreo patimă care și făcea loc tot mai adânc. Poate, se ruga. El, care credea cu atâta greutate. Poate, lua vreo hotărâre bună; ori, simplu de tot, poate, numai se gândea și admira buna întocmire a lumii acestuia.

Dacă te cugești la toate acestea, iubite „Natanail”, să știți că nu ești departe de Hristos. Ai să-L găsești încurând.

Lasă-te, dar, condus, ca și Natanail. Nu te îngredi cu îndolala, neîncrederea și mândria. Acestea te robesc și te țin departe de ceea ce vine din „Nazaret”.

Zi-ți așa: „Cearcă-mă, Dumnezeule, și cunoaște inima mea! Vezi de nu mă aflu pe cale greșită și mă îndreptează pe calea cea veșnică!”.

Sentimente ortodoxe

De Mihail Wieder

Gustați și vedeți că bun e Domnul
(Psalm 34, 9).

O gustare, atât și lată revelațiunea, descoperirea divină. Incepi să vezi și să simți, că bun e Dumnezeu. O gustare și ți-s'a descoperit un Dumnezeu bun, un Hristos.

Sfânta Cruce îți dăruiește această gustare; o privire la cel Răstignit și inima ți-se mișcă și dacă ți-ai oprit privirea asupra Sfintei Cruci, cu gânduri către Dumnezeu, bunătatea Dumnezeiească se revărsa în inima ta; te simți transportat, ridicat de pe pământ; simți o dorință de a-te contopi, de a te uni cu cel

Răstignit, pentru că e bun. Și mâna se ridică, spontan, să facă semnul Sfintei Cruci. Odată, încă odată și așa ai face până la infinit. Creștinul ortodox simte o necesitate sufletească de a rapeta facerea semnului Sfintei Cruci; simte că trebuie să sărute Sfintele Icoane; are nevoie să vină în contact direct cu Divinitatea.

Revărsarea Duhului Sfânt în înțelesul creștin-ortodox, este o stare sufletească de unire cu Divinitatea, este o stare de întâlnire iubitorului cu iubitul, a subiectului cu obiectul; și ortodoxia îți dă posibilitatea acestei uniri; îți arată modul de ascensiune pe calea care duce până la vârful Golgotei, până la picioarele Mântuitorului; îți dă posibilitatea de a gusta pe Dumnezeu, încă aci pe mământ.

În Creștinism, în deosebire de celelalte religii, Divinitatea nu este numai o noțiune absolut abstractă nu e numai ceva metafizic, o desfătare mintală; nu e ceva numai logic, ci și psihologic; este o trăire complexă, o realitate. Prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, Divinitatea a căpătat o formă vizibilă. Există, deci, de față, dacă pot să mă exprim așa, o spiritualitate concretizată; și nici unul din toate cultele creștinești n'a înțeles-o aceasta așa ca tocmai Biserica ortodoxă.

Dumnezeul creștinesc e și vizibil prin Sfânta Cruce, prin Sf. Icoane. Asta o simți îngenunchiând lângă ele și privind la ele. Creștinul ortodox simte o necesitate: de a fi aproape, de a fi înconjurat, de a fi confundat, de a săruta Sf. Icoane. Iubirea — flacăra divină, aprinsă în sufletul Creștinului ortodox de lucrarea Harului Duhului Sfânt — are nevoie absolută de un contact direct cu Dumnezeu, cu iubitul lui.

Nu neajunge un Dumnezeu abstract, pentru că iubim mult. Creștinul ortodox este înconjurat, ca și în Sf. Biserică așa și acasă, de Sf. Icoane. El vrea să fie cu Dumnezeu pretutindeni, cu timp și fără timp. „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați”: așa se cântă în Sf. Biserică Ortodoxă în Postul mare. Il vedem; îl gustăm; e cu noi.

De ce nu înțelegeți, neamuri?! Aceasta este exclamația unui entuziast fericit, o chemare explozivă în toată fericirea spirituală.

„Cu noi este Dumnezeu”. Da, Dumnezeu, este cu noi, cum nu este cu nici un alt neam, cu nici o altă confesiune.

Dumnezeul creștinesc este de față, la noi, cu tot Harul său; aci e revelația vecnică a Fiului lui Dumnezeu; o simți, o gusti, o vezi și o poți vedea din felul raporturilor, manifestărilor sufletești ale creștinului ortodox către Hristosul său.

Creștinul ortodox a păstrat, cu jertfa vieții lui, Sfintele Icoane; a avut și are nevoie de ele, pentru că sunt continuatoarele Harului întrupării divine, comunicația directă dintre om și Dumnezeu și a păstrat-o în felul lui specific. A știut să măsoare cu precizie frontierele dintre Religie și Artă; a știut până unde să folosească mâna omului în cele duhovnicești, pictura în slujba Religiei; nu invers. Pictura ortodoxă îți înfățișază numai partea spirituală a materiei; îți înfățișază Divinitatea în modul cel mai posibil.

Noi nu avem statui, adecă Icoane reliefate; noi nu admitem amestecul Artei în cele duhovnicești; nu admitem numai partea concretului divinizat; admitem materia numai în limita necesității spirituale.

Creștinul ortodox, când intră în Sf. Biserică, are la îndemână Sf. Icoane, pe cari le sărută — în semn de concretizarea iubirii abstracte — la intrare

și la ieșire. Creștinul ortodox repetă des semnul Sfintei Cruci, o expresie de îndemnare sufletească către trup, de a se consacra, de a lua parte la devotamentul, la jertfa în slujba Celui Răstăgnit. Prin repetarea acestui semn sfânt trupul creștinului se sfințește și el; și toată Biserica devine o mare Icoană Sfântă, o materie spiritualizată întru spiritualism concretizat: Dumnezeu - Om și om - Dumnezeu, după cuvântul: „Eu în ei și ei în Mine“.

O posibilitate de contopire, de o unire cu Divinitatea încă aici pe pământ: aceasta este taina care există numai în Biserica Ortodoxă, care numai ea singură, își dă să poți gusta pe Dumnezeu și să vezi că e bun.

Despre ce să predicăm ?

5. Martie. Dumineca II-a din post.

Mai departe la Matei 6¹⁹⁻²¹, se vorbește despre adunarea de averi, de bunuri materiale.

Stimulentul cel mai ispititor al egoismului, al mândrei, al sensualismului în lume, este averea, banul. Avere este cea mai puternică legătură care ține pe om lipit de pământ și-l departe pe om de ceriu. De obicei distanța între om și Dumnezeu crește pe măsura în care crește averea materială. Din ce are mai mult, omul se depărtează mai tare de Dumnezeu și se unește cu duhul pământului și a căruia putere este banul, puterea care farmecă și fericește — după a lor părere — pe pământeni. (I. Tim. 6¹⁰.)

Averea după aceste cuvinte este o sabie cu două tălșuri, otravă; dacă o lei însă cu măsură și după prescripțiune medicală, devine medicament, ba mai mult poate fi chiar un mijloc de mântuire în mâna celor ce au dobândit-o cinstit și se folosesc de ea în mod corect și după indicația Doctorului trupului și a sufletului.

Bunurile pământești — ori de ce natură ar fi — sunt în mâna lui Dumnezeu și El le dă aceluia, căruia vrea, după bunul său plac și plan, pe cari noi oamenii niciodată nu suntem în măsură să le controlăm, să le pătrundem. El, dă cui vrea și cât vrea, pe câtă vreme vrea, iar după trecerea vremii, vine și cere socoteală, să vadă s'a întrebuințat oare capitalul său așa dupăcum i-a dat El destinația, ori a fost folosit de om în chip samavolnic pentru satisfacerea egoismului și materialismului său.

Această adunare și întrebuințare samavolnică de averi, contrar intențiilor și scopurilor divine — numai pentru a sătura capriciile egoismului nostru, o oprește Dumnezeu.

Avere, capital, trebuie să fie undeva și la cineva. Iisus n'a oprit dreptul la posesiune, ci a pus-o în raport direct cu munca, evidențiind valoarea muncii, admitând capitalul ca bază a progresului și perfecțiunii. În natura ancestrală a omului, există netăgăduit tendința de a stăpâni, de a avea un bun material. Omul de-aceia muncește ca să aibe ceva, dar numai atunci poate avea, dacă muncește. În cuvintele evangheliei Mântuitorul pune tocmai problema dreptului de-a agonisi avere, arătând că omul n'are voie să adune astfel de averi, prin cari păgubește pe alții și nici să păstreze bunuri la cari și alții au dreptul. Arătând acest lucru Mântuitorul — cunoscând complexitatea și diversitatea ființei omenești — ne arată că tot atât de ilegală și fără rost este și repartizarea forțată a bunurilor. Ar fi bine să observe acest lucru

luptătorii ambelor fronturi; al capitalului și muncii deopotrivă.

Bunurile ce ni le dă Dumnezeu, trebuie să ruleze pentru asigurarea binelui și fericirii obștești. (Luca 12²⁰). Prin valorile materiale trebuie să tindem la dobândirea celor imateriale. (Marcu 10²¹). Din aceea ce trece prin mâinile noastre o viață întreagă, atâta ne rămâne, cât am fost în stare să dăm cu dragă inimă semenilor noștri și prin ei lui Dzeu. Știm doar proverbul că: „Cine pe săraci ajută, pe Dumnezeu împrimută“. Acesta este cel mai bun și fericit plasament pe care-l putem face și astfel comoara noastră va sporii acolo, unde nu sunt tâlhari, nici molii și nici rugină.

Nr. 197/1939.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei I vacante din Comlăuș se publică concurs din oficiu cu termen de 15 zile, adică pe data de 28 Februarie a. c.

Parohia este de clasa I (primă).

Venitele acestei parohii sunt:

1. O sesiune de pământ în estensiunea ei de azi, cu dreptul de pășunat.
2. Patru cănepiști aparținătoare sesiunii parohiale.
3. Locuință în casa parohială.
4. Rescumpărare de bir și stole Lei 840 anual.
5. Intregirea dotațiunii dela Stat, pe care parohia nu o garantează.

Noul preot va catehiza, fără altă remunerație, clasele primare de stat, la care va fi repartizat și va achita toate impozitele după beneficiul parohial.

Cererile de concurs, însoțite de actele justificative, se vor înainta Consiliului eparhial în termenul concursual.

Arad din ședința Consiliului eparhial dela 7 Februarie 1939.

† ANDREI
Episcop

P. Givulescu
consilier referent eparhial

3—3

No. 149/1939.

Pentru îndeplinirea postului de capelan protopopesc în Arad, devenit vacant prin promovarea preotului Viorel Mihuleț de paroh, se publică concurs repetit, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: salariul dela stat, sesiunea preotească, locuință sau chirie bugetară, $\frac{1}{3}$ parte din stolele protopopului și birul parohial în suma de lei 600 (șase sute) anual.

Alesul va servi și va îndeplini în biserică și în parohie funcțiunile încredințate de protopop. Va catehiza la școalele primare, la care va fi repartizat și va plăti impozitele după beneficiile sale.

Concurenții își vor adresa și trimite cererile, însoțite de toate documentele justificative, Consiliului Eparhial, dovedind că sunt calificați pentru parohii de clasa I. Cei admiși la concurs se vor prezenta în sfânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și în cele rituale.

Arad din ședința Consiliului eparhial dela 7 Februarie 1939.

† ANDREI
Episcop

P. Givulescu
consilier ref. eparhial

1—3